

KLEUTERS... KOMEN JULLIE... WE SCHRIJVEN ONZE BRIEF!

Kleuters mogen vaak iets meebrengen van huis om een belangstellingspunt meer betrokken uit te werken.

Elke school of leidster heeft zo zijn/haar systeem: briefjes kopiëren, een berichtje aan de deur hangen als de ouders de kls. in de klas afhalen. (... wat dan met de kls. die in de opvang blijven?)

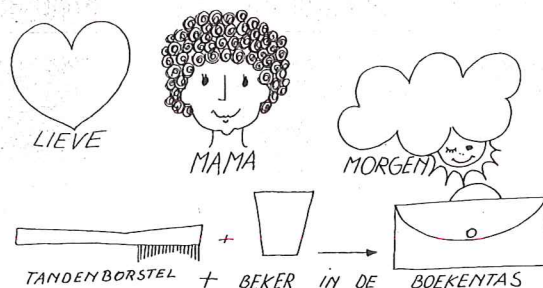
In de kleuterschool „Mariavreugd“ te Wondelgem zochten en vonden de leidsters van de derde kleuterklassen een manier waarbij heel veel doelen ivv. taalontwikkeling (zie doelenlijst achteraan) kunnen gerealiseerd worden.

Hiernaast lees je een verslag van een briefschrijfproces gedurende het voorbije schooljaar. Een inspiratiebron?...

Het prachtige prentenboek: „PLATVOETJE” van Ingrid & Dieter Schubert zit er zeker voor iets tussen!

Twee jaar geleden werkten wij rond dit boek. Op de laatste bladzijde schrijft Platvoetje een brief aan haar vriendinnetje Nikki...

Dit werd ons eerste briefje

Het gebruik van hoofdletters gebeurde met opzet omdat 5 jarigen hoofdletters kennen en herkennen via hun naam.

EERSTE HULP BIJ ONGEVALLEN

Bij de start van de derde kleuterklas krijgen de kleuters hun naamkaart. Hun naam wordt geschreven in hoofddrukletters door de leidster. De schrijfrichting en de manier waarop ze hun naamkaart gebruiken, wordt aangeduid op het kaartje.

→ geeft aan dat ze met deze letter dienen te beginnen.

— ligt telkens onderaan (dichtst bij hun buik) Deze naamkaart bergen de kls. op in hun laatje en als ze hun naam willen schrijven of een werkje willen voorzien van hun naam ligt de kaart binnen hun bereik.

Ladenkast:

Open kast, gemaakt door de leidster en verdeeld in zoveel openingen (open laden) als er kleuters zijn. Iedere opening: lade is voorzien van het respectievelijke kenteken van de kleuter. Dit kenteken werd bij de start van het schooljaar gekozen, getekend door de kleuter. Zo heeft elke kleuter een persoonlijke ruimte waar hij zijn persoonlijke zaken kwijt kan en terugvindt zoals: fruit, koek, gevonden schatten, tekeningen: gekregen van vriendje of zelfgemaakte, naamkaart enz...

Gebruik van drukletters

Rond januari schrijf ik aan de achterkant van hun naamkaart hun naam in drukletters. Via het gedetailleerde visuele waarnemen van vele kls., het gericht attent maken op verschillende lettertypes ontdekken de kls. drukletters. (L-3-4. Zie doelenlijst achteraan dit artikel) Het zijn dezelfde drukletters waarmee ze kennis maken in het eerste leerjaar tijdens de leeslessen.

Een grote groep kls. is gemotiveerd, gestimuleerd en kiest dan ook om zijn naam zo neer te schrijven... De stap naar vloeiend schrift is niet ver meer.

Kennis van links - rechts

Reeds de eerste weken maken de kls. een individueel armbandje. Dit wordt links gedragen en blijft op school in hun laatje. Als er een brief geschreven wordt of de kls. willen hun naam noteren op hun werkje, doen ze het armbandje om hun linkerarm. Ze vragen aan de L. of het goed zit of con-

troleren zelf hun linkerhand bij de muurvoorstelling.

Die muurvoorstelling is een tekening van de linkerhand en de rechterhand die op ooghoogte van de kls. wordt aangebracht. Stapsgewijs kan je ook hier te werk gaan door tijdens het eerste trimester de linkerhand in regenboog kleuren te kleuren. Als de kls. het begrip links reeds voldoende bezitten en kunnen toepassen kan je in het tweede of derde trimester de linkerhand lila kleuren en de rechterhand rood. (let op de beginklanken!) Dit armbandje en de visuele voorstelling van de linkerhand is een extra stimulans om de linkerkant van hun werkje te vinden en om bij zichzelf telkens opnieuw de linkerarm en -hand te ontdekken.

De afspraak die het gehele jaar door van tel blijft is ook dat hun naam **bovenaan links** geschreven wordt. Deze keuze werd gemaakt om de leesrichting van bij ons te automatiseren. Die manier van werken gaat ook het schrijven in spiegelbeeld voor een stuk tegen.

Kls. schrijven dikwijls in spiegelbeeld doordat ze starten in de rechter bovenhoek. Ze kunnen onmogelijk rechts verder schrijven dus werken ze naar links vandaar...

EEN STUKJE GESCHIEDENIS

Zoals je ziet maakten wij (de Leidsters) dit eerste briefje zelf. Nadien volgden de geschreven briefjes door de kls. Vanaf 1995 beslisten we samen om de kls. onmiddellijk **zelf** het eerste briefje te laten schrijven.

Bij het **oudercontact** in september worden de ouders op de hoogte gebracht van de speciale berichtgeving.

Op die manier komen de ouders in contact met de gebeurtenissen in de klas. Hier kan de L. de **betrokkenheid** van de kls. observeren. Kls. groeien hier in het nemen van **verantwoordelijkheid** en **initiatief**. Dit uit zich in het tonen van het zelfgemaakte briefje, het voorlezen van het briefje of het samen met de ouders ontleden (lu-5 - 6) (s - 1 - 2 - 3 - 4) (S - 4 - 6)

Zo komen de kls. tot **communicatie** met de lezer

en tot besef van het belang van visuele en geschreven boodschappen. (S - 1 - 2 - 5) (L - 8 - 9) Onze kl. groeit hier ook in het nemen van initiatief. De taak wordt eerst uitgevoerd met de ouders. Dit kan later overgaan tot het zelf in orde brengen van de taak. (L - 10)

De betrokkenheid van de kl. wordt gestimuleerd door zijn klasgenootjes. Sommigen zien in de berichtjes nog geen boodschap. Ze stoppen het briefje in hun boekentas maar vergeten het. Doordat ze de volgende dag het afgesprokene niet mee hebben, wordt hun aandacht, door de klasgenootjes en de leidster extra gericht op het briefje. Er ontstaat een ontgoocheld gevoel... de kl. wordt wakker geschud en aangemoedigd. Meestal heeft de kl. 's middags het gevraagde mee en komt hij fier als een pauw in de praatronde zitten of vertelt hij honderduit wat hij mee heeft. (L - 12 - 13 - 14)

VOORBEREIDING, ORGANISATIE & WERKWIJZE

Bv. Belangstellingspunt: DIERENDAG

De kls. mogen morgen hun lievelingsknuffel meebrengen. We schrijven dit naar mama. (lu - 1 - 2 - 3 - 4) (S - 5)

De symbolen worden gezamenlijk gezocht, gekozen en afgesproken. Bij het vermelden van de dagen kan je terugvallen op de weekkalender die je in de klas gebruikt.

De gekozen symbolen gelden voor het gehele jaar. (L - 2)

De activiteit geef je best in groep ongeveer 12 kls. Het kan klassikaal maar deze organisatie vraagt een zeer intensieve begeleiding van de leidster.

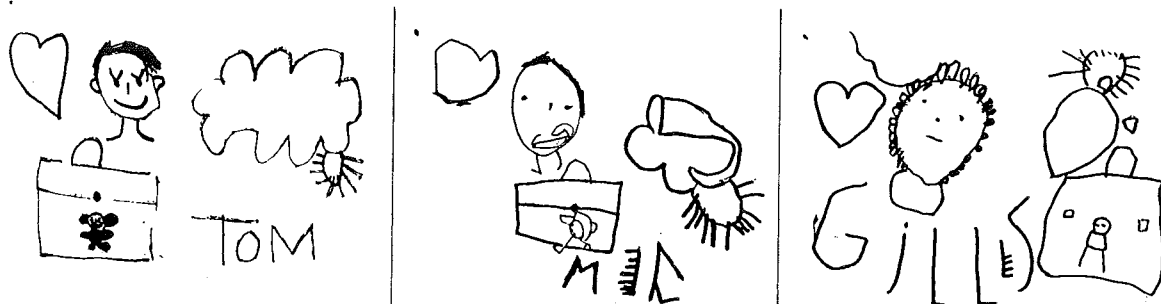
Het materiaal komt telkens terug: een wit blad (formaat A4) en een donkere stif. Later op het jaar kan men gebruik maken van een grijs potlood. Bij het in groepen indelen van de kls. kan men rekening houden met het ontwikkelingspeil van de kls.

We zullen hier grote verschillen zien bij het ordelijk vullen of schikken van het blad. Hier kunnen we ruimtelijk inzicht bij de kls. observeren. (B - 1 - 2 - 3 - 4)

We zorgen ervoor dat er voor iedere kleuter een goede lichtinval is.

We controleren voortdurend de juiste **schrijfhouding, schrijfrichting**. De leidster zet de eerste keren een stip in de linkerbovenhoek als extra steun. De leidster controleert ook de **greep van het schrijfmateriaal** en de **ligging van het schrijfoppervlak**.

Dit werd hun eerste briefje

Tom doet dit zonder moeite.

Ken heeft meer moeite.

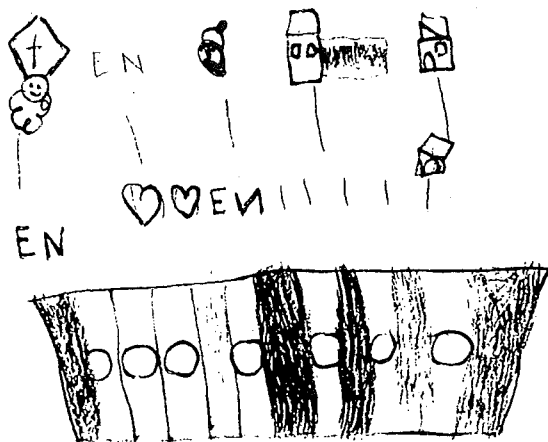
Gilles werkt nog vrij onoverzichtelijk - vergelijk zijn eerste briefje met een van zijn laatste: bv. i.v.m. ruimtelijk inzicht.

Dit briefje wordt in de klas zowel klassikaal als individueel gelezen. (lu-5) (s-1-2-3-4) (L-1-2-3-4-5-6) (S-1-2)

De kls. zijn extra gestimuleerd om dit te lezen omdat ze het zelf maakten. Ze voelen zich betrokken bij het klasgebeuren. De kls. oefenen spelend het juist vormen van zinnen, het morfologisch en syntactisch gebruik van woorden.

Telkens je voorziet dat de kls. voor een bepaald belangstellingspunt iets van thuis kunnen meebrengen, kan je zo'n brief schrijven.

Rond Sinterklaas plande ik als activiteit een brief schrijven naar de Sint. Het werd een leuke en deugddoende act. zowel voor de kls. als voor de leidster en de Sint schreef natuurlijk met gouden inkt terug. Celine schreef zo haar eigen brief naar de heilige man (L-6-7)

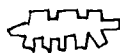
In november leerden de kls. een nieuw avond-
versje. Celine duwde mij de volgende dag dit
briefje onder de neus. Het versje had ze op haar

eigen manier neergeschreven! (L-1-2-3-10) (S-1-2-5) (B-4)

Wie was er hier het meest fier op zijn werk Celine of de juf?

schone handjes

schone tandjes

schoon gezicht

de dag gaat dicht

uit gaat het licht

hallo zegt het bed ben je daar
weer

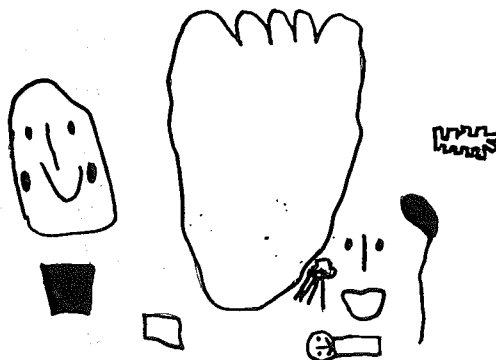
kom er maar lekker onder gekro-
pen

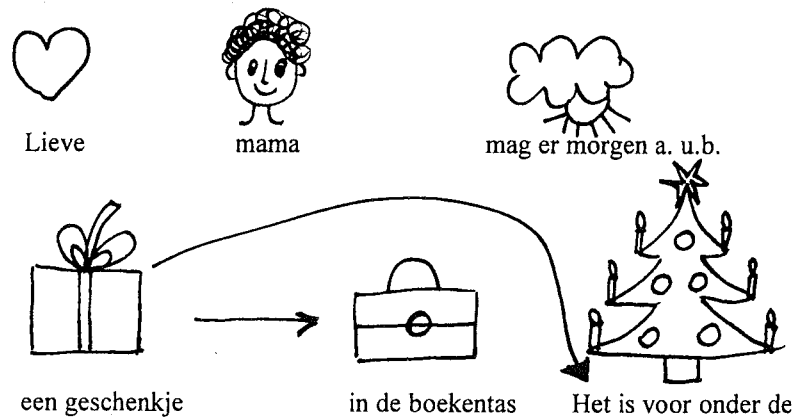
Morgen

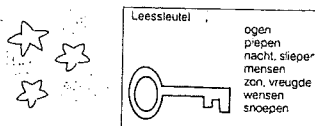
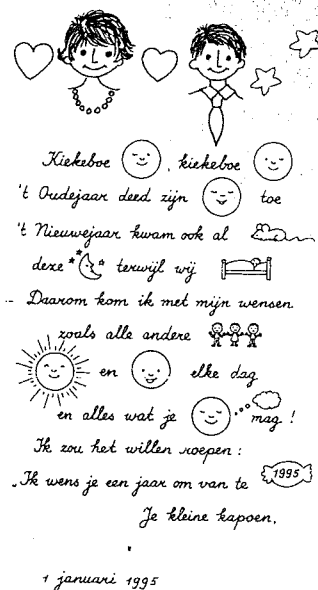
gaat de dag weer open

Bij het kerstfeest mogen de kls. voor elkaar een geschenkje meebrengen. We schreven dit op...

Ook de nieuwjaarsbrief vatten we zo op:

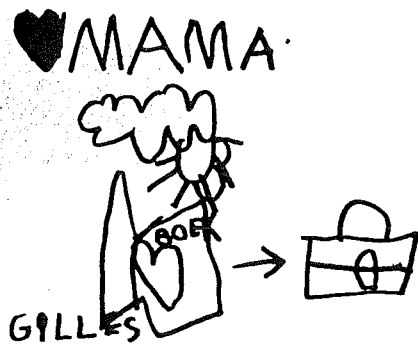
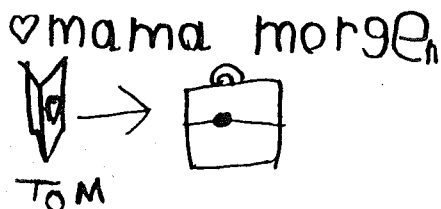

Rond januari hadden we een postzegel nodig. De kls. stuurden naar elkaar een brief tijdens het belangstellingspunt: De postbode

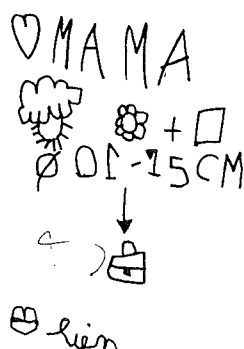

Hier tekenden we een mondje bij (= zoentje) om mama en papa te bedanken.
(Beleefdheidsopvoeding)

Tijdens de boekenweek mochten de kls. hun lievelingsboek meebrengen en zo schreven we het.

Let op Tom zijn brief (drukletters)
Let op de evolutie die Gilles reeds maakte.
Ik heb telkens van dezelfde kls. de briefjes opgevraagd om zo de vooruitgang beter te zien.
Voor moederdag hadden we iets speciaals nodig en ook dit vroegen we per brief!

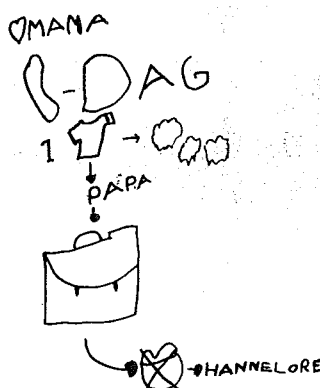
Lieve mama, morgen a.u.b. een bloempot van die grootte in de boekentas, Zoentje Lien

Let op de naam.

Het symbool doorsnede, ongeveer 10-15 cm tekenden de kls. wel maar verwoordden het niet. Ze toonden de grootte van de bloempot met hun handen.

Kelly tekende ook haar nieuwe boekentas die ze enkele dagen voordien gekregen had.

De brief voor vaderdag

Lieve mama, maandag 1 T - shirt (wit van kleur) van papa in de boekentas. Niet verklappen 't is een geheim.

Lien tekende haar papa.

Op het einde van het schooljaar kreeg ik van Kims ouders deze getypte brief.

Wondelgem 19 juni 1996

Beste Juf,

Dit schooljaar waren we aangenaam verrast over de nieuwe manier van berichtgeving in de 3de kleuterklas van onze dochter.

De klassieke, door de juf geschreven berichtjes aan de ouders werden nu vervangen door briefjes die de kleuter zelf „schrijft”: hierbij gebruikmakend van symbolen of tekeningetjes.

vb: (dag = maandag of ☒ = boekentas
Deze briefjes werden dan dadelijk na thuiskomst door onze dochter met de nodige trots ontcijferd, en toeval of niet: er werd dit schooljaar niets vergeten mee te geven!

Dus wat ons betreft: een prachtig initiatief van de juf zowel naar de kleuter als naar de ouders toe!

De ouders van Kim
3de kleuterklas, „Mariavreugde”

Je mag er zeker van zijn dat wij in de derde kleuterklassen te Wondelgem op deze manier verder werken. Aan jullie, lieve collega's, de keuze!

L. Clincke

DOELLENLIJST

De volgende doelen komen aan bod bij het geven van de activiteit: Ik schrijf een brief naar mijn „mama”.

LUISTEREN (lu)

1. Bedoeling van de spreker afleiden.
2. Een boodschap aanvaarden, reproduceren & doorvertellen.
3. De gedachtengang van een spreker voortzetten.
4. Een opdracht, een taak uitvoeren.
5. Visueel & auditief aangeboden woorden nazeggen.
6. Emoties ervaren en uiten bij een boodschap.

SPREKEN (s)

1. Zinnen vormen met allerlei hulpmiddelen (pictogrammen).
2. Een boodschap ondersteunen met niet-talige elementen.
3. Ervaren dat alle niet-talige communicatie elementen een gesproken boodschap begeleiden.

4. Ademen, stem geven, articuleren, intonatie, morfologisch & syntactisch aspect van de taal accentueren en spelend oefenen.

LEZEN (L)

NIET TALIGE BOODSCHAPPEN WAARNEMEN

1. Visuele voorstellingen herkennen, onderscheiden & associëren met voorwerpen.
2. In groep overeengekomen symbolen herkennen.
3. Niet-talige & talige visuele informatie associëren.
4. Verschillende soorten schrift herkennen.
5. Letters onderscheiden.
6. Allerlei visuele boodschappen als communicatie tussen mensen ervaren.
7. Functie van visuele & schriftelijke boodschappen ervaren als overbruggers van tijd en ruimte.
8. Zelf lezen & voorlezen ervaren als communicatie middel.
9. De leesrichting waarnemen & toepassen.
10. Niet-talige boodschappen begrijpen & interpreteren vanuit voorkennis.
11. Elementen van de taalsystematiek decoderen & begrijpen.
12. Bedoeling van boodschappen herkennen en eruit afleiden.
13. Effect van de boodschap beoordelen.
14. Boodschap integreren = uitvoeren.

SCHRIJVEN (S)

1. Belang en functie van visueel & geschreven boodschappen beseffen.
2. Verschillen & overeenkomsten tussen schrijf- leessituaties & spreek- luistersituaties ervaren & beseffen.
3. Ervaren & beseffen dat schrijven een situatie is waarin allerlei factoren meespelen (componenten van het schriftelijk communicatieproces.)
4. Beseffen dat je de kwaliteit van visuele boodschappen en van teksten kunt verbeteren door er met anderen over te spreken.
5. Zich willen & durven uiten met visuele boodschappen en teksten.
6. Noodzaak en nut beseffen van visuele boodschappen en teksten te verzorgen.

BEELDOPVOEDING (B)

1. De begrippen: in, onder, voor, midden, boven- onder- en zijkant, linker- en rechterkant begrijpen & illustreren.
2. De oppervlakte van het tekenpapier functioneel aanwenden.
3. Ruimtelijke relaties aangeven door in hun tekening bij elkaar horende zaken (naast, onder, boven, of in elkaar) te tekenen.
4. In groep overeengekomen of zelfgevonden vormen kunnen voorstellen door een omtrekslijn, vlakken of volumes.